

DIGITALIZATION OF THE FINANCIAL ADMINISTRATION OF THE CZECH REPUBLIC

[Digitalizace Finanční správy České republiky]

Beáta Blechová¹, Šárka Sobotovičová²

¹ Slezská univerzita, Obchodně podnikatelská fakulta, Univerzitní nám. 1934/3, 733 40 Karviná
Email:blechova@opf.slu.cz

² Slezská univerzita, Obchodně podnikatelská fakulta, Univerzitní nám. 1934/3, 733 40 Karviná
Email:sobotovicova@opf.slu.cz

Abstract: The Financial Administration of the Czech Republic is introducing gradual electronic communication in accordance with the Regulation of the European Parliament and the Council of the EU No. 910/2014. With the introduction of modern information technologies, the Financial Administration of the Czech Republic has at its disposal an increasing number of communication channels. These can be used when obtaining information on the activities of the entities obliged to disclose such required information, or for the processing of the filings and requests thereof. This paper deals with the issue of digitization of financial administration with a focus on electronic submissions. A research was conducted with 644 respondents in the form of a questionnaire survey. The aim of the research is to discover how taxpayers perceive and evaluate electronic filings for the Financial Administration. The survey data was evaluated using a non-parametric test in SPSS Statistics. It was found that the majority of respondents perceive electronic filings in a positive way.

Keywords: digitization, eGovernment, electronic filling, financial administration.

JEL classification: H20, G3

Received: 11.8.2021; Reviewed: 13.8.2021; 19.8.2021; Accepted: 18.5.2022

Úvod

Cílem eGovernmentu a elektronické komunikace je poskytnout soukromým subjektům větší komfort při kontaktování státu a dalších subjektů veřejné moci, za využití moderních elektronických nástrojů. eGovernment umožňuje zrychlení a zjednodušení komunikace a také zefektivnění vnitřních procesů orgánů veřejné moci, které mají vést k větší dostupnosti a transparentnosti veřejné správy vůči občanům (Mates, Smejkal 2012). Lidinský (2008) definuje eGovernment jako využívání informačních technologií veřejnými institucemi pro zajištění výměny informací s občany, soukromými organizacemi a jinými veřejnými institucemi za účelem zvyšování efektivity vnitřního fungování a poskytování rychlých, dostupných a kvalitních informačních služeb.

Dle Vaníčka (2011), jsou za klíčovou součástí eGovernmentu považovány elektronické komunikace. Autor rozlišuje tři základní typy komunikačních kanálů veřejné správy:

- Government-to-Citizen (G2C) - komunikace mezi úřadem a občanem.
- Government-to-Business (G2B) - komunikace mezi úřadem a podnikateli nebo obchodními společnostmi.
- Government-to-Government (G2G) - znamená komunikaci mezi úřady navzájem.

Součástí eGovernmentu je také finanční správa, která zahrnuje agendu přímých a nepřímých daní. Finanční správa České republiky je třístupňová soustava územních finančních orgánů, které jsou podřízeny Ministerstvu financí. Finanční správa České republiky je v souladu s legislativními požadavky EU povinna plnit požadavky na postupnou elektronizaci daní.

Cílem elektronizace je zlepšení dostupnosti a zjednodušení komunikace správce daně a daňového subjektu při úkonech, postupech a řízeních při správě daní.

1 Rešerše

Problematicke využívání nových možností informačních a komunikačních technologií v oblasti poskytování veřejných služeb se věnují např. Nixon a Koutrakou (2007), kteří sledují vývoj elektronické veřejné správy a její aplikace v celé Evropě a zkoumají účinky informačních a komunikačních technologií na politickou činnost a procesy. Autoři Lindgren et al. (2019) se zabývali otázkou, jak digitalizace veřejné služby ovlivnila interakci mezi občany a vládou. Identifikovali problémové oblasti týkající se odpovědnosti a rekvalifikace občanů a veřejných činitelů.

Realizace eGovernmentu je stále se rozvíjející proces. Odlišnými přístupy k jeho realizaci se zabývá např. Strouhal (2019), který analyzuje systém regulace oblastí eGovernmentu ve vybraných zemích EU v souvislosti s uplatňováním decentralizovaného nebo centralizovaného přístupu. Rozvoj eGovernmentu a digitalizaci veřejné správy dlouhodobě monitorují hodnotící zprávy Evropské komise, které jsou zpracovávány a publikovány v rámci programu ISA (Interoperability solutions for public administrations, businesses and citizens) ve spolupráci s příslušnými národními autoritami (tj. v případě České republiky oddělení eGovernmentu Ministerstva vnitra). Hodnotící zprávy se zaměřují na rozvoj eGovernmentu v jednotlivých evropských zemích včetně ČR počínaje rokem 2014.

Dle Pitić et al. (2019), finanční správy vyspělých zemích vstupují do závěrečné fáze digitalizace, jejímž konečným cílem je úplná změna daňového paradigmatu. Problematicke finanční správy v kontextu zajištění bezpečnosti daňových údajů a možnostem řešení digitální transformace prostřednictvím mezinárodní spolupráce se věnuje např. Romundset (2018). Novým trendům ve vývoji daňových režimů, digitalizaci daňové správy, elektronizaci komunikace a analýze vlivu kybernetického rozvoje na způsoby a formy komunikace veřejné správy s občany se ve svých publikacích věnují např. Campbell a Hanschit (2018) a Vuković (2018).

Elektronická komunikace umožňuje rychlou, bezpečnou a levnou cestu předávání informací. Problematicke digitalizace finanční správy je v současné době velmi aktuální a diskutované téma jak na mezinárodní úrovni, tak na úrovni jednotlivých států. Jedná se o oblast, která prochází neustálým zdokonalováním a okruh subjektů, které komunikují elektronicky, se neustále rozšiřuje. Motivací pro náš výzkum byla skutečnost, že se Česká republika opakovaně umísťuje pod průměrem zemí EU (např. v hodnocení Digital Public Services se umístila na 21. místě v roce 2019). Cílem výzkumu je zjistit, jak daňové subjekty vnímají a hodnotí elektronickou komunikaci s finanční správou.

2 Elektronizace finanční správy v ČR

S nástupem moderních informačních technologií má finanční správa ČR k dispozici stále více komunikačních kanálů, které může využívat při získávání informací o činnostech subjektů povinných tyto informace sdělovat, případně pro vyřizování jejich podání a žádostí. Celorepublikovým informačním systémem Finanční správy České republiky je od roku 1993 Automatizovaný daňový informační systém – ADIS. V současné době je již tento systém zastaralý a jeho slabinou je pomalá a někdy nedostačující aktualizace a zpracování nových změn v souvislosti s novelizací zákonů.

Ve finanční správě byl skutečný průlom v elektronické komunikaci a jejím využitím v praxi zaznamenán v souvislosti s přijetím zákona č. 227/2000 Sb., o elektronickém podpisu a o změně některých dalších zákonů. Tato novela umožnila realizovat podání pro finanční správu elektronicky prostřednictvím společného technického zařízení správců daně. Možnost elektronické komunikace v oblasti daní vedla ke spuštění Daňového portálu. (Macková a Štědroň 2009).

V roce 2020 vstoupil v platnost zákon č. 12/2020 Sb., o právu na digitální služby, který upravuje právo fyzických a právnických osob na poskytnutí digitálních služeb orgány veřejné moci při výkonu jejich působnosti, právo fyzických a právnických osob činit digitální úkony. Tento zákon také stanoví povinnost orgánům veřejné moci poskytovat digitální služby a přijímat digitální úkony a upravuje některá další práva a povinnosti související s poskytováním digitálních služeb. Povinnost činit podání elektronicky mají daňové subjekty, které mají zpřístupněnou datovou schránku nebo mají za povinnost mít účetní závěrku ověřenou auditorem. Výbor pro digitální ekonomiku a společnost v ČR (MPO ČR 2021) uvedl, že vzhledem k pandemii COVID-19 byla zaznamenána zvýšená digitální aktivita v řadě odvětví. Byl akcentován klíčový význam rozvoje digitálních dovedností.

V roce 2021 byl zprovozněn nový online finanční úřad MOJE daně (MF ČR 2021), který je určen pro všechny daňové subjekty. Využít jej mohou zaměstnanci, živnostníci a OSVČ, podnikatelé, majitelé nemovitostí i velké korporace. Online finanční úřad může spravovat i cizí osoba (například účetní) prostřednictvím funkce pověření. Aplikace MOJE daně umožňuje vyřídit všechny daňové povinnosti z jednoho místa. Systém také nabízí osobní daňový kalendář, přičemž u každé z daní je možné si nastavit automatické upozornění.

Do online finančního úřadu MOJE daně se poplatník může přihlásit hned několika způsoby. K dispozici je přihlášení přes tzv. e-Identitu. To je možné pomocí elektronického občanského průkazu s čipem, službou MojeID a také prostřednictvím bankovní identity. Tu v roce 2021 začaly nabízet tři největší české banky Česká spořitelna, ČSOB a Komerční banka. Další banky se plánují k jednotné bankovní identitě také připojit. Finanční úřad na základě žádosti daňového subjektu vygeneruje osobní přístupové údaje. Dále je možné se přihlásit prostřednictvím datové schránky. Při ověření identity již uživatel nemusí při podávání ani placení daní cokoli dalšího prokazovat. Pokud poplatník vyplní své podání správně, obdrží potvrzení o úplnosti podání a informaci o nedoplatku případně přeplatku na dani. Platbu daně lze uskutečnit pomocí vygenerovaných platebních informací včetně QR kódu.

3 Cíl a metody

Příspěvek se zabývá elektronickými podáními pro finanční správu v České republice. Cílem výzkumu je zjistit, jak daňové subjekty vnímají a hodnotí elektronická podání pro finanční správu. Jejich postoj byl zjišťován primárním výzkumem. Nástrojem výzkumu byl dotazník, který obsahoval jak otázky uzavřené, tak i otevřené, při kterých nebyly respondentovi předloženy možnosti odpovědí, a respondent mohl vyjádřit svůj názor. Dotazníkové šetření proběhlo v roce 2020. Elektronicky bylo kontaktováno 1 350 daňových subjektů z České republiky, z nichž 47,7 % odpovědělo. Do zpracování bylo zahrnuto celkem 644 dotazníků, 224 od fyzických osob a 420 od právnických osob.

Výsledky dotazníkového šetření byly vyhodnoceny v programu SPSS. Normalita dat byla ověřena pomocí Kolmogorov-Smirnov testu a na základě výsledků testu byly použity neparametrické testy.

Hypotézy pro dva nezávislé výběry byly ověřovány na základě testu Mann-Whitney pro nezávislé výběry ze spojitých rozdělení se stejným rozptylem a tvarem. Statistiky byly dopočteny na základě vzorce:

$$U_1 = n_1 n_2 + \frac{n_1 (n_1 + 1)}{2} - T_1 \quad (1)$$

kde T_1 je součet pořadí hodnot $X_1, X_2, \dots, X_{n_1}$

Testové kritérium bylo určeno podle vzorce:

$$T(X, Y) = \min(U_1, U_2) \quad (2)$$

a následně bylo porovnáno s kritickou hodnotou, pokud je hodnota testového kritéria menší nebo rovna kritické hodnotě, pak se nulová hypotéza zamítá.

Hypotézy pro více nezávislých výběrů byly ověřovány pomocí Kruskal-Wallis testu, který posuzuje shodu mediánů hodnot vysvětlované proměnné. Testová statistika byla vypočtena podle vzorce:

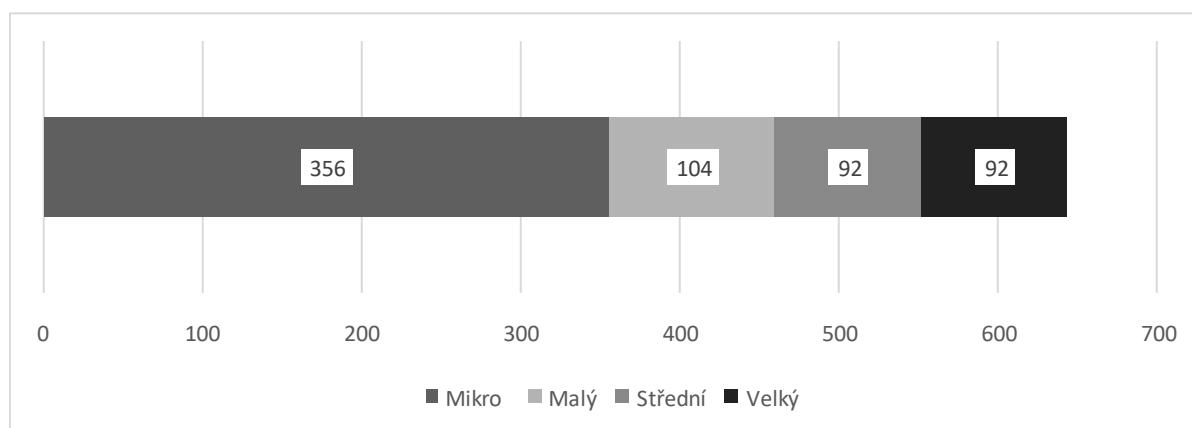
$$Q = -3(n+1) + \frac{12}{n(n+1)} \sum_{i=1}^k \frac{T_i^2}{n_i} - 3(n+1) \quad (3)$$

Jsou-li rozsahy jednotlivých výběrů alespoň 5 prvků, má testová statistika Q v případě platnosti nulové hypotézy přibližně χ^2 rozdělení s $k-1$ stupni volnosti. Pak $p\text{-value} = 1 - F_0(x_{OBS})$, kde $F_0(x)$ je distribuční funkce χ^2 rozdělení s $k-1$ stupni volnosti.

4 Výsledky a diskuse

Hodnocení elektronického podání pro finanční správu bylo provedeno pomocí dotazníků. Do zpracování bylo zahrnuto celkem 644 dotazníků, 224 od fyzických osob (FO) a 420 od právnických osob (PO). Rozdělení respondentů bylo provedeno podle velikosti firem na mikro, malé, střední a velké (obr. 1).

Obrázek 1: Rozdělení respondentů podle velikosti

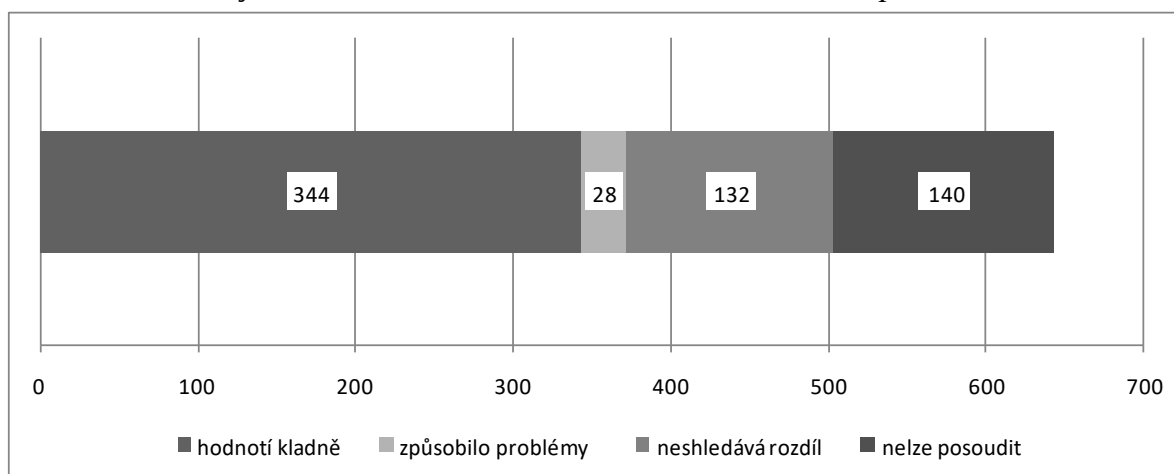
Zdroj: vlastní zpracování

Z celkového počtu respondentů 452 uvedlo, že začali využívat elektronická podání, jelikož mají povinnost tento způsob podání používat, jednalo se o 70 %. Necelých 10 % respondentů uvedlo,

že povinnost nemají a přesto elektronická podání využívají. Překvapivé bylo, že 7 % respondentů nevědělo, zda povinnost podávat elektronicky mají či nikoliv. Jednalo se zejména o firmy, v nichž komunikaci s finančními úřady zajišťují účetní.

Zavedení elektronické komunikace s finančními úřady uvítalo více než 53 % respondentů (obr. 2). Pouze 4,3 % respondentů uvedlo, že jim elektronická komunikace způsobila problémy. Přibližně 20 % respondentů neshledává rozdíl mezi způsobem komunikace s finančními úřady. Respondenti, kteří uvedli, že nelze posoudit rozdíl mezi způsobem komunikace, jako důvod uváděli zejména to, že od počátku podnikání komunikují elektronicky nebo komunikaci zajišťují účetní.

Obrázek 2: Postoj k zavedení elektronické komunikace s finanční správou

Zdroj: vlastní zpracování

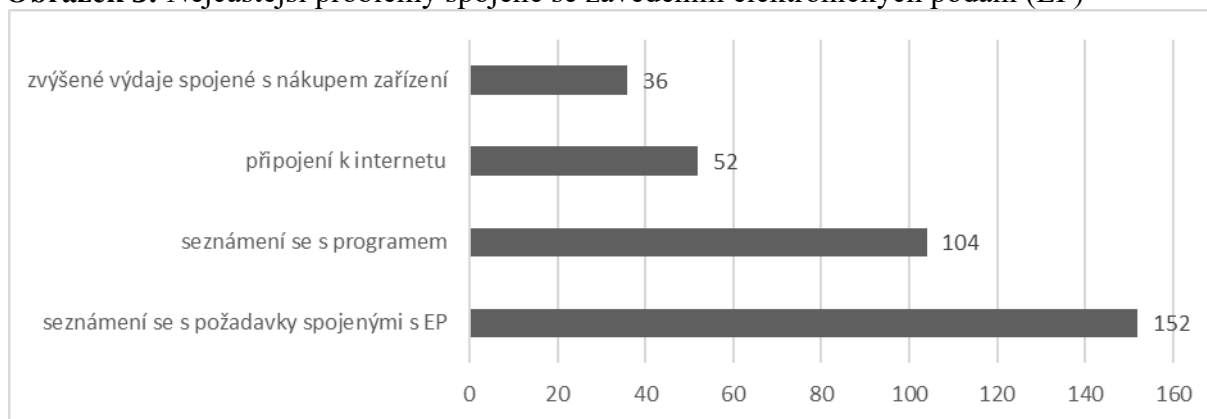
Kladné hodnocení zavedení elektronických podání bylo podepřeno výhodami, které v souvislosti s tímto druhem komunikace respondenti vnímají. Jedná se zejména o úsporu času a eliminaci osobního odevzdávání formulářů na finančním úřadě nebo na poště. Elektronická podání hodnotili respondenti jako pružnější, rychlejší, praktická, mobilní, jednodušší a přehledná. Respondenti dále uváděli, že jim elektronická podání usnadňují práci a pomáhají odstranit chyby. Tím se zlepšuje a zrychluje komunikace s finanční správou.

Osobní postoje respondentů k elektronickému podání byly zjišťovány také otevřenou otázkou. Podle odpovědí bylo zjištěno, že respondenti, kteří využívají elektronická podání, vidí největší přínos této komunikace v rychlejší zpětné vazbě, časové flexibilitě, dostupnosti mimo pracovní hodiny i v možnosti odevzdat podání na poslední chvíli. Při komunikaci s finanční správou nejsou omezeni otevírací dobou úřadu ani přístupem a odborností úřední osoby. Pokud podnikatelský subjekt podává daňová přiznání elektronicky, má podle názorů respondentů jistotu odeslání. Další výhody vidí respondenti v dostupnosti informací na internetových stránkách finanční správy i v přehlednosti a archivaci komunikace. Elektronická komunikace zajišťuje okamžitý přehled o plnění daňových povinností. Respondenti rovněž uvádějí, že praxe a flexibilita jejich účetních umožnila firmám, aby se rychle přizpůsobily elektronické komunikaci s finanční správou.

Na základě dotazníkového šetření byly současně identifikovány i problémy, které měli podnikatelé v souvislosti se zavedením elektronického podání (obr. 3). Respondenti jako nejčastější problémy uváděli komplikace při získávání informací o požadavcích spojených s elektronickým podáním. Dále byly identifikovány problémy spojené se seznámením se

s příslušným softwarem. U menšího počtu respondentů byly uvedeny problémy s připojením k internetu a zvýšené výdaje spojené s nákupem výpočetní techniky. Ojedinele respondenti uváděli i další specifické problémy související s technickým vybavením a aktualizací softwaru. Několik respondentů uvedlo také zvýšené náklady v souvislosti s nutností zaplatit externí účetní nebo zajistit školení zaměstnanců.

Obrázek 3: Nejčastější problémy spojené se zavedením elektronických podání (EP)

Zdroj: vlastní zpracování

V odpovědích na otevřenou otázku respondenti jako nevýhody uvádějí také nízkou bezpečnost a zvýšené riziko získání dat třetí osobou. Další nevýhodu vidí v povinnosti zřízení datové schránky nebo ověřeného podpisu. Problémem je i omezený objem dat datové schránky. Respondenti rovněž zmiňují jako nevýhodu častou nefunkčnost systému, nekompatibilitu s účetními programy a povinnost aktualizace certifikátu, což jim hlavně na začátku využívání elektronického podání způsobilo navýšení nákladů a časovou ztrátu. Jako další nevýhodu respondenti uvádějí nečitelnost souborů XML při odeslání a pokuty za podání v tištěné podobě. Podle některých respondentů je nevýhodou elektronického podání také ztráta osobního kontaktu a strohost.

Jak respondenti vnímají výhody elektronického podání, bylo zjišťováno pomocí Likertovy škály. Na základě údajů v tabulce 1 je zřejmé, že za největší výhodu je považována úspora času (souhlas vyjádřilo téměř 84 % respondentů). Za velkou výhodu také většina respondentů považuje kontrolu chyb (souhlas 68 % respondentů). Co se týká úspory nákladů, téměř 30 % respondentů vyjádřilo neutrální názor. Jednalo se zejména o subjekty, za které komunikuje s finanční správou externí účetní. Jednoznačně nejčastější odpověď u dostupnosti informací, úspory času a nákladů byl souhlas.

Tabulka 1: Vnímání výhod elektronického podání

	Souhlas	Převážně souhlas	Neutrální	Převážně nesouhlas	Nesouhlas
Dostupnost informací	256	196	154	16	22
Úspora času	410	130	92	4	8
Úspora nákladů	262	152	180	20	30
Kontrola chyb	226	226	158	16	18

Zdroj: vlastní zpracování

Pro ověření, zda vnímání výhod elektronického podání závisí na formě podnikání, byl použit Mann-Whitney Test. Byla stanovena hypotéza H_{10} vnímání výhod nezávisí na formě podnikání.

Tabulka 2: Vztah vnímání výhod elektronického podání a formy podnikání

	Dostupnost informací	Úspora času	Úspora nákladů	Kontrola chyb
Mann-Whitney U	39996,000	33942,000	35448,000	36278,000
Wilcoxon W	128406,000	122352,000	123858,000	124688,000
Z	-3,311	-6,813	-5,441	-5,048
Asymp. Sig. (2-tailed)	0,001	0,000	0,000	0,000

Grouping Variable: Forma podnikání

Zdroj: vlastní zpracování

H₁₀ ve všech případech zamítáme, vnímání výhod závisí na formě podnikání. Právníkové osoby (PO) více vnímají výhody elektronického podání než fyzické osoby (FO). Podle odpovědí respondentů je pro 75 % PO a 62 % FO výhodou elektronické komunikace dostupnost informací. Využití elektronického podání je spojeno s úsporou času u 92 % PO, ale pouze u 69 % FO. Také procento respondentů, které vnímá jako výhodu úsporu nákladů je vyšší u PO (71 %) a u FO pouze 52 %. Kontrolu chyb hodnotí jako výhodu elektronického podání 77 % PO, ale pouze 58 % FO. Naproti tomu vyšší procento fyzických osob uvádělo neutrální postoj, což by mohlo být spojeno s častějším využitím služeb externí účetní.

Pro ověření další hypotézy byl z důvodu vyššího počtu nezávislých proměnných zvolen Kruskal-Wallis Test. Byla stanovena hypotéza H₂₀ vnímání výhod nezávisí na velikosti firmy.

Tabulka 3: Vztah vnímání výhod elektronického podání a velikosti firmy

	Dostupnost informací	Úspora času	Úspora nákladů	Kontrola chyb
Kruskal-Wallis H	22,698	46,290	23,276	22,441
df	3	3	3	3
Asymp. Sig.	0,000	0,000	0,000	0,000

Grouping Variable: Velikost firmy

Zdroj: vlastní zpracování

H₂₀ ve všech případech zamítáme, vnímání výhod závisí na velikosti firmy. Dostupnost informací oceňují nejvíce velké firmy (85 %) nejméně mikro firmy (63 %). Úsporu času vnímá, jako výhodu využívání elektronických podání 94 % větších firem a naproti tomu jen 74 % mikro firem. S výhodou ve formě úspory nákladů souhlasí nejvíce střední firmy 87 % a nejméně mikro firmy 55 %, ale také jen 67 % velkých firem. Kontrolu chyb hodnotí jako výhodu elektronických podání nejvíce střední firmy 85 % a nejméně mikro firmy 64 %. Podle našeho názoru může být mínění respondentů ovlivněno podáním formulářů na DPH. Některé menší firmy s nižším obrátem mohou využít čtvrtletní zdaňovací období a tím mají menší počet těchto podání. Naproti tomu firmy s obrátem nad stanovený limit musí podávat přiznání k DPH, kontrolní a souhrnné hlášení každý měsíc. Nejvyšší procento mikro firem uvádělo neutrální postoj, což může být ovlivněno tím, že za mikro firmy častěji komunikuje externí účetní nebo zmocněnec a proto pro ně elektronická forma komunikace nemusí představovat úsporu času ani nákladů.

Tento výsledek odpovídá také skutečnosti, že elektronická komunikace se neustále zdokonaluje a zvyšuje se počet podání, která je možno činit elektronicky. Finanční správa v roce 2021 zprovoznila nový daňový informační systém MOJE daně, který má podpořit automatizaci procesů a zefektivnit činnost Finanční a Celní správy ČR. Cílem je přinést zjednodušení procesu správy daní, posílení právní jistoty a snížení administrativní zátěže na straně správce daně i daňového subjektu v prostředí se zajištěnou maximální možnou mírou zabezpečení.

Závěr

V současné době v souvislosti s pandemií Covid-2019 se zvýšil význam elektronické komunikace jako bezpečného a efektivního nástroje předávání informací. Její výhodou je kromě rychlosti předávání informací a finančních úspor, také omezení osobních kontaktů. Snížila se také pracnost při vyřizování podání na finančních úřadech a tím postupně dochází k naplňování cílů eGovernmentu.

Vnímání výhod a hodnocení elektronického podání daňovými subjekty bylo zjišťováno pomocí dotazníkového šetření. Bylo zjištěno, že více než polovina respondentů zavedení elektronického podání uvítala. Jako nejvýznamnější výhoda byla na základě vnímání respondentů identifikována úspora času, potom dostupnost informací a kontrola chyb, nejméně úspora nákladů. Elektronickou komunikaci respondenti hodnotí jako pružnější, praktickou a jednodušší. Respondenti uvádějí, že jim usnadňuje práci a zlepšuje a zrychluje komunikaci s finanční správou. Na základě neparametrických testů bylo ověřováno vnímání výhod elektronického podání. Bylo potvrzeno, že právnické osoby více vnímají výhody elektronického podání než fyzické osoby. Dále bylo zjištěno, že vnímání výhod závisí také na velikosti firmy, nejméně vnímají výhody elektronického podání mikro firmy.

Byly identifikovány také některé problémy a to zejména se získáním informací o požadavcích spojených s elektronickým podáním a se seznámením se s příslušným softwarem. Někteří respondenti uváděli také problémy s připojením k internetu a s nefunkčností systému. Řešením by mohlo využívání nového daňového informačního systému MOJE daně, který byl zaveden s cílem zjednodušit proces správy daní, posílit právní jistotu a snížit administrativní zátěž na straně správce daně i daňového subjektu. Zprovoznění nového online finančního úřadu MOJE daně je významným krokem ke zjednodušení komunikace daňových subjektů s finanční správou zejména v období pandemie, kdy je nutno omezit osobní kontakty.

Poděkování

Tento článek vznikl za podpory Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy ČR v rámci Institucionální podpory na dlouhodobý koncepční rozvoj výzkumné organizace v roce 2021.

Literatura

- [1] CAMPBELL, D. F. J. and G. CH. HANSCHITZ, 2018. Digitalization of Tax: Epistemic Tax Policy, In: E.CARAYANNIS,, D. CAMPBELL and M EFTHYMIOPOULOS. eds *Handbook of Cyber-Development, Cyber-Democracy, and Cyber-Defense*, [online]. [vid. 20. srpna 2020]. Dostupné z: https://doi.org/10.1007/978-3-319-06091-0_30-1
- [2] LIDINSKÝ, V., I. ŠVARCOVÁ, P. BUDIŠ, Z. LOEBL a B. PROCHÁZKOVÁ, 2008. *EGovernment bezpečně*. Praha: Grada, ISBN 978-80-247-2462-1
- [3] LINDGREN, I., CH. ØSTERGAARD, S. HOFMANN and U. MELIN, 2019. Close encounters of the digital kind: A research agenda for the digitalization of public services, *Government Information Quarterly*, [online] 36(3), 427-436, [vid. 22. srpna 2020] . Dostupné z: <https://doi.org/10.1016/j.giq.2019.03.002>
- [4] MACKOVÁ, A. a B. ŠTĚDRŮŇ, 2009. *Zákon o elektronických úkonech a autorizované konverzi dokumentů s komentářem*, Praha: Wolters Kluwer . ISBN 978-80-7357-472-7
- [5] MATES, P. a V. SMEJKAL, 2012. *E-government v České republice: právní a technologické aspekty*. Praha: Leges. ISBN 978-80-87576-36-6.

- [6] Ministerstvo průmyslu a obchodu ČR. (MPO ČR). [online] [vid. 1. února 2021]. Dostupné z: <https://www.mpo.cz/cz/podnikani/digitalni-spolecnost/zasedani-vykonneho-vyboru-pro-digitalni-ekonomiku-a-spolecnost--259120/>
- [7] Ministerstvo financí ČR. (MF ČR). MOJE daně [online] [vid. 1. února 2021] Dostupné z: <https://www.mfcr.cz/cs/verejny-sektor/dane/moje-dane>
- [8] Nařízení Komise (EU) č. 910/2014 ze dne 23. července 2014 o elektronické identifikaci a službách vytvářejících důvěru pro elektronické transakce na vnitřním trhu [online] [vid. 10. Července 2020]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=celex%3A32014R0910>
- [9] NIXON, P. and V. N. KOUTRAKOU, 2007. *E-government in Europe: re-booting the state*. London: Routledge.. ISBN 978-0-415-40186-9.
- [10] PITIĆ, G., G. RADOSAVLJEVIĆ, M. BABIN and M. ERIĆ, 2019. Digitalization of the tax administration in Serbia *Economika Preduzeca*. [online] 67(1-2), 131-145. [vid. 22. srpna 2020] . Dostupné z: <https://doi.org/10.4324/9780203962381>
- [11] ROMUNDSET, G. H., 2018. The Norwegian tax administration's strategy and experience with the use of new international standards in exchange of information. *Improving tax governance and ensuring data security*. [online] [vid. 21. srpna 2020], Dostupné z: https://www.iota-tax.org/sites/default/files/publications/public_files/improving-tax-governance-and-ensuring-data-security.pdf
- [12] STROUHAL, J., 2019. Regulace e-Governmentu v Evropské unii In: Bokša, M. ed, *Digitální Česko v digitální Evropě*. Mladá Boleslav: ŠKODA AUTO vysoká škola o.p.s. Czech Republic, s 97-117. [online]. [vid. 20. srpna 2020]. Dostupné z: https://www.vlada.cz/assets/evropske-zalezitosti/aktualne/Digitalni_Cesko.FINAL-ONLINE-VERSION.pdf
- [13] VANÍČEK, Z., 2011. *Právní aspekty eGovernmentu v ČR*. Praha: Linde Praha. ISBN 978-80-7201-855-0.
- [14] VUKOVIĆ, M., 2018. Towards the Digitization of Tax Administration. [online]. [vid. 12. září 2020]. Dostupné z: https://www.cef-see.org/files/Digitization_Tax_Administration.pdf
- [15] Zákon č. 12/2020 Sb Zákon o právu na digitální služby a o změně některých zákonů. *Poslanecká sněmovna parlamentu České republiky*. [online]. [vid. 10. srpna 2020]. Dostupné z: <https://www.psp.cz/sqw/sbirka.sqw?cz=12&r=2020>